

Indst. S. LII.

(1917).

Indstilling fra militærkomiteen angaaende flyvevæsenets organisation.

(St. prp. nr. 84 for 1916).

Til Stortinget.

I st. prp. nr. 84 for 1916 er der bl. a. fremlagt forslag til ny organisation av vort flyvevæsen.

I sine hovedtræk gaar dette forslag ut paa, at hærens og flaatens flyvevæsen undergives en fælles ledelse ved at lægges under en fælles vaabeninspektør med stab.

Denne vaabeninspektør, som i propositionen er benævnt generalinspektør for flyvevæsenet, foreslæaes sidestillet med de øvrige vaabeninspektører, der har generalmajors grad. Departementet finder det dog rigtigst, at der skal være adgang til at gi vaabeninspektøren efter omstændighetene generalmajors (kontreadmirals) eller stabsofficers grad, avhængig av hans tjenesteadler.

Som løn for inspektøren opfører departementet for sikkerhets skyld kr. 7 200,00.

Vaabeninspektørens stab foreslæaes bestaaende av 1 kaptein garnisonerende adjutant og 1 kommandørsersjant garnisonerende skriver.

Departementet gaar ut fra, at baade hærens og flaatens officerer kan komme i betragtning ved ansættelse i vaabeninspektørstillingen og den garnisonerende kapteins stilling ved staben, saaledes at den garnisonerende kaptein skal være marineofficer, hvis vaabeninspektørstillingen besættes med en officer fra hæren og omvendt.

Saa vel hærens som flaatens flyveapparatfabrikker og flyveskoler foreslæaes henlagt direkte under vaabeninspektøren.

Militærkomiteen har i indst. S. LII B. for 1916 side 12 avgit en rent foreløbig utalelse om spørsmålet, hvorunder den fremholder, at den for sit vedkommende intet har at erindre mot, at der rent midlertidig beordres en dertil skikket mand som leder av hærens flyvevæsen, saafremt departementet anser den nuværende fordeling i ledelsen uheldig.

Under komiteens sammentræden mellem forrige og indeværende stortingssession mottok den i en skrivelse fra forsvarsdepartementet den 25de november f. a. et noget ændret forslag i sakens anledning og optok dette til behandling med sigte paa at ha indstilling færdig ved Stortingets sammentræden. Av denne departementets skrivelse hitsættes:

»Den ærede komite har i indst. S. LII B. for 1916, ved behandling av ovennævnte stortingssproposition, angaaende flyvevæsenets øverste ledelse bl. a. uttalt følgende:

»Hvad angaar den fælles ledelse av flyvevæsenet, har der i komiteen under den foreløbige behandling av saken gjort sig forskjellige opfatninger gjældende. Komiteen finder derfor paa grund av den langt fremskredne tid, at dette spørsmål bør utstaa og behandles i forbindelse med kommende budgetforslag.

Hvis departementet anser den nuværende tvedeling i ledelsen av hærens flyvevæsen uheldig, har komiteen intet at erindre mot, at der rent midlertidig beordres en dertil skikket officer som leder av hærens flyvevæsen. Dette forutsættes dog ikke, at foregriper noget med hensyn til den endelige ordning av saken.

I anledning herav meddeles, at departementet som en rent midlertidig ordning har foranlediget henlagt hærens flyvevæsen under generalinspektøren for ingeniørvæsenet og marinens flyvevæsen under chefen for marinens skyte- og signalkole. Dette er imidlertid efter departementets mening ikke en tilfredsstillende løsning av spørsmålet.

Den raske utvikling og den betydning flyvevæsenet har faat i senere aar har godtgjort nødvendigheten av, at luftforsvaret maa faa sin egen ledelse, der helt kan ofre sig for det hermed forbundne store arbeide.

I denne opfatning er departementet yderligere blit bestyrket ved hvad der er uttalt i generalstabens vedlagte skrivelse av 27de oktober d.a.,¹⁾ hvor det paa det sterkeste fremhæves, at det hele lands luftforsvar bør stilles under fælles ledelse — en generalinspektør for luftforsvaret — under hvem ogsaa flyvevæsenet henlægges.

Som det vil sees uttaler generalstaben, at »utnævnelsen av en generalinspektør for luftforsvaret er derfor den foranstaltning, som først og fremst bør træffes, og den bør træffes ufortøvet²⁾ hvis vi skal kunne gjøre os haab om i en nogenlunde nær fremtid at faa et effektivt luftforsvar istand«.

Kommanderende General har i sin paategning av 16de november d. a. helt ut tiltraadt generalstabens forannævnte henstilling og finder, »at man snarest mulig bør søke tilveiebragt en organisation av vort luftforsvar og hvad dermed staar i forbindelse gjennom opprettelse av en generalinspektørstilling for luftforsvaret med en stab bestaaende av:

- 1 stabschef,
- 1 adjutant og
- 1 arkivar,

med adgang for generalinspektøren til at engagere fornøden kontorhjelp og teknisk assistanse.«

Departementet finder at maatte henholde sig hertil og vil indtrængende henstille til den ærede militærkomite at avgi indstilling til Stortinget om opprettelse av en generalinspektørstilling for luftforsvaret fra 16de januar 1917 at regne.

Det er departementets uttrykkelige forutsætning, at saavel hærens som marinens flyvevæsen skal underlægges nævnte generalinspektør.

¹⁾ Trykt som bilag til nærværende indstilling.

²⁾ Uthævet her.

Som i st. prp. nr. 84 anført er det forutsætningen, at baade hærens og marinens officerer bør kunne konkurrere om officersstillingene. Paa samme maate bør arkivar- (underofficers-) stillingen kunne besettes fra begge etater.

Utgiftene til faste lønninger for en budgettermin for det forannævnte personel stiller sig tilfølgende:

1 generalinspektør	kr. 7 200,00
1 stabschef, kaptein, garnisonerende	4 000,00
1 premierløytnant, garnisonerende, adjutant	2 420,00
1 kommandørsersjant, garnisonerende, arkivar	1 980,00

Sum . . . kr. 15 600,00

hvorav hærens og marinens flyvevæsen forutsættes belastet hver med sin halvpart = kr. 7 800,00.

For indeværende budgettermin vil der under forutsætning av stabens opprettelse fra 16de januar 1917 tiltrænges en bevilgning av kr. 3 575,00 paa hærens budget og kr. 3 575,00 paa marinens budget, utover det ved behandlingen av St. prp. nr. 84 for 1916 bevilgede beløp.«

Som man ser av forestaaende foreslaar her departementet istedetfor den i st. prp. nr. 84, 1916 omhandlede generalinspektør for flyvevæsenet en generalinspektør for luftforsvaret under hvem ikke alene luftforsvaret men ogsaa hærens og flaatens flyvevæsen henlægges.

Staben foreslaaes desuten øket med 1 premierløytnant garnisonerende adjutant, hvorved de samlede aarlige lønninger til generalinspektøren med stab blir kr. 15 600,00.

De departementet ønsket snarest mulig at faa meddelelse om komiteens standpunkt til dette forslag for i tilfælde av komiteens tilslutning at ordne staben midlertidig i overensstemmelse med forslaget, tilstillet komiteen forsvarsdepartementet den 9de december 1916 meddelelse om, at der skulde foreligge indstilling i sakens anledning ved Stortingets sammentræden, og at komiteens standpunkt var følgende:

»Der foreligger ikke nogen uttalelser om forslaget fra flaatens myndigheter, bortset fra det komiteen tidligere tilstillede referat av forhandlinger i Norges Forsvarskommission vedrørende en fælles chef for hærens og marinens flyvevæsen, og komiteen med undtagelse av Mjøen er fremdeles i tvil, om det vil være den heldigste ordning at

stille hærens og flaatens flyvevæsen under en fælles ledelse.

Flere av komiteens medlemmer har til- like sine betænkeligheter ved at henlægge under en og samme inspektør saavidt for- skjelligartede vaabenarter, som luftskytset m. v. og flyvevæsenet, idet den førstnævnte del av denne inspektørs opgave synes at maatte kræve en sakkyndighet av helt anden art end hvad som henhører til det egentlige flyvevæsen.

Det vilde derfor efter komiteens mening ha været ønskelig, at et saavidt indgripende og vigtig organisationsforslag som det fore- liggende hadde været noget grundigere og al- sidigere drøftet end omstændighetene nu har tillatt, og komiteen vilde, om forholdene hadde været helt normale, fundet grund til at utsætte spørsmålet i paavente av nær- mere utredninger.

Komiteens flertal bestaaende av for- manden, Braut, Heje, Michelet Sparre, Sæland og Wefring kan imidlertid ikke tillægge de nævnte betænke- ligheter saadan vekt at flertallet under de nuværende utrygge forhold vover at anbefale nogen utsættelse mot generalstabens og de- partementets alvorlige henstillen.

Vort flyvevæsens og øvrige luftforsvars nuværende høist mangelfulde tilstand gjør det til en bydende nødvendighet at lægge al mu- lig kraft i arbeidet for paa dette omraade at tilveiebringe et brukbart vaaben, og flertallet er enig i, at man herunder vælger den orga- nisationsform, som særlig under de nuværende ekstraordinære forhold maa forutsættes at virke med størst mulig kraft og hurtighet.

Idet flertallet videre gaar ut fra, at For- svarsdepartementets standpunkt i denne sak deles av den samlede regjering vil det anbe- fale departementets forslag vedtat. Man op- fatter herunder forslaget derhen, at admini- strationen skal ha adgang til at gi den vor- dende generalinspektør efter omstændighetene generalmajors (kontreadmirals) eller stabsoffi- cers grad, avhengig av hans tjenestealder og at inspektøren og stabschefen skal vælges den ene blandt flaatens den anden blandt hærens officerer.

Sparre og Wefring vil hertil ut- tale:

Efter hvad der av komiteens flertal er uttalt om at det nærer sterke tvil om hvor- vilt ogsaa flaatens flyvevæsen bør sortere un- der den eventuelle generalinspektør gaar man ut fra, at denne side av saken tas under for- nyet overveielse for senere avgjørelse.

Et mindretal Mjœen tror ikke, at ut- nævnelsen av en general for flyvevæsenet netop er det første, som situationen kræver.

En større kraft end hittil i forarbeidel- sen av flyvemaskiner, ansættelse av ingeniører, som virkelig kan lage flyvemaskiner, saa at der ikke som generalstabens opplyser bare er en, som kan det, samt opøvelse av personel i skytning og bombekastning fra flyvemaskiner, fremstiller sig for dette medlem som det vig- tigste nu, og dette bør kunne ske, uten at der utnævnes en general for vore faa flyve- maskiner.

Til disse ting, og til at fremme luftfor- svaret paa bedste maate med sigte paa den nuværende situation vil dette medlem være med paa at bemyndige departementet, men ikke paa at fastslaa organisationsmæssige for- anstaltninger, som binder for fremtiden.

Saavel Mjœen som Sparre forbehol- der sig nærmere at begrunde sine standpunk- ter i indstillingen.

I forbindelse med denne meddelelse om komiteens standpunkt til det foreliggende or- ganisationsforslag finder komiteen med undta- gelse av Gausdal at burde tilføie at den for sit vedkommende er forberedt paa i størst mulig utstrækning at yde sin medvirkning til bevilgninger til anskaffelse av materiel for at avhjelpe de mangler ved vort luftforsvar som under de forhaandenværende forhold overhodet kan avhjelpes. Komiteen vil her- under særlig fremholde, at man under de nu- værende forhold ikke bør vike tilbake for den fremgangsmaate at kjøpe færdig materiel i utlandet saafremt saadant materiel nu kan faaes.

Komiteens medlem G a u s d a l anser det overflødig og uheldig at gi forsvarsdeparte- mentet nogen forhaandsmeddelelse om komi- teens stilling til et spørsmaal, som ikke er færdigbehandlet i komiteen og saaledes ikke foreligger som indstilling. Især maa han reise indsigelse herimot, hvis saadan meddelel- se skal ha til hensigt at danne grundlag for

departementet til at træffe avgjørelser, hvortil der utkræves stortingsbeslutning. I nærværende tilfælde skulde dette være saameget mere upaakrævet som det nu kun er en maaned, igjen til Stortingets sammentræden:

»Umiddelbart efter Stortingets sammentræden mottok komiteen en skrivelse datert, 10de januar fra forsvarsdepartementet, hvori dette meddeler, at departementet hadde fundet at maatte oppebie Stortingets avgjørelse av sit forslag idet dette ikke — efter departementets opfatning — hadde fundet fornøden tilslutning i komiteen.

Paa grund av denne meddelelse, og da komiteen underhaanden var gjort bekjent med, at departementets chef ønsket at fremlægge nye opplysninger i sakens anledning, før komiteens indstilling blev avgitt, utsattes den endelige behandling:

Den 25de januar mottok komiteen nedenstaaende skrivelse av samme dato fra forsvarsdepartementet:

»I forbindelse med departementets skrivelse av 10de januar sidstleden undlater man ikke at meddele, at departementet med hensyn paa spørsmålet om en fælles ledelse av hærens og flaatens flyvevæsen ikke for nærværende tror sig istand til at løse det personelle spørsmål paa en maate, der vil svare til det tilsigtede øiemed.

Departementet ser sig som følge herav nødsaget til at foreslaa, at der forsøksvis etableres en ordning med midlertidig ansættelse av særskilte chefer for de to etaters flyvevæsen.

Den fornødne enhet i ledelsen av det hele lands luftforsvar, som man hadde tilsigtet ved forslaget om en fælles chef, forutsætter man da tilveiebragt derved, at begge etaters chefer blir medlemmer av den permanente flyvekommission, som blev opprettet ved kgl. resol. av 18de august 1916, og som nu bestaar av generalinspektøren for ingeniørvæsenet som formand samt 2 officerer av hæren og 2 av marinen, derav mindst 1 av hver etats flyvevæsen. Det er da forutsætningen, at den ældste av de 2 chefer blir kommissionens formand istedetfor generalinspektøren for ingeniørvæsenet, som fratrukker kommissionen, og den anden dens næstformand. Kommissionens øvrige medlemmer blir som nu bestemt.

Departementet vil derhos sørge for, at der blir fastsat en instruks, hvori der bl. a. vil bli indtatt bestemmelse om, at flyvekommissionen skal holde møte mindst 1 gang om maaneden, saafremt ikke departementet anderledes bestemmer.

Det er departementets forutsætning, at de 2 chefer kan tildeles den stabsofficersgrad, som findes

nødvendig for at faa stillingen betryggende besat. Gagen foreslaaes opført med kr. 6 400,00, eller samme beløp som generalintendanten, generalfelttoimesteren og sanitetschefen har.

Den her foreslaatte ordning vil nødvendiggjøre følgende bevilgning til faste lønninger paa hærens og marinens budgetter, idet stabene ved hærens og flaatens flyvevæsen forutsættes opsat med samme personel, nemlig:

1 stabsofficer, vaabeninspektør . . .	kr. 6 400,00
1 kaptein, garn.	4 000,00
1 underofficer, garn., kom. sersjant, arkivar og skriver	1 980,00
Sum	kr. 12 380,00

For begge etater altsaa kr. 24 760,00.

Den hermed forbundne utgift for indeværende termin vil, regnet fra 1ste februar d. a., medføre en utgift for hæren stor kr. 5 158,35 eller avrundet kr. 5 200,00 og for marinen det tilsvarende beløp, som foreslaaes utredet av de til nøytralitetsvernet bevilgede midler.

For kommende budgettermin vil der under hærbudgettets kap. 1, tit. 13 trænges en tillægsbevilgning, stor kr. 12 380,00.

For marinens budget er for kommende budgettermin under kap. 1, tit. 55 for flyvevæsenets chef med stab opført en bevilgning, stor kr. 7 800,00 i overensstemmelse med departementets forslag i skrivelse av 25de november 1916. Her vil saaledes trænges en tillægsbevilgning for kommende budgettermin, stor kr. 12 380,00 ÷ kr. 7 800,00 = kr. 4 580,00.

Komiteen kan angaaende nærværende organisationsspørsmål i sin almindelighet fremdeles henholde sig til sine uttalelser i foranstaaende skrivelse til forsvarsdepartementet av 9de december f. a.

Naar departementet nu, paa grund av vanskeligheter med at løse det personelle spørsmål paa en fuldt tilfredsstillende maate efter det tidligere forslag, ser sig nødsaget til at falde tilbake paa en midlertidig ordning med en særskilt vaabenstab for hærens og en for flaatens flyvevæsen, vil komiteen — om end paa forskjellige premisser — indstille paa, at de foreslaaede to nye vaabenstaber opsættes.

At denne ordning som av departementet forutsat skal være midlertidig har selvsagt sine fordele, naar det som her gjælder et nyt og forholdsvis uprøvet felt, men paa den anden side er komiteen ogsaa fuldt opmerksom paa, at en midlertidig ordning netop likeover-

for de foreliggende store opgaver paa vort luftforsvars omraade indebærer i sig selv en svakhet.

Komiteen gaar fremdeles ut fra, at departementets standpunkt deles av den samlede regjering.

Med hensyn til utgifterne ved den foreslaaede ordning har man ved nærmere kon-

ferance med departementet bragt i erfaring, at det for kapteiner i flaatestaben vil være tilstrækkelig at opføre kr. 1 900,00 som tillæg

til officersgagen istedetfor som i foranstaaende skrivelse opført fuld gage kr. 4 000,00.

Komiteens medlem Gausdal stemmer imot forslaget.

Komiteen indstiller saaledes til Stortinget at fatte følgende

b e s l u t n i n g:

Stortinget samtykker i:

1. At der i henhold til, hvad der er anført i nærværende indstilling, ved hærens og flaatens flyvevæsen fra 1ste februar 1917 opsættes vaabenstaber bestaaende av:

For hæren:

1 stabsofficer, vaabeninspektør	kr. 6 400,00	aa	aa
1 kaptein, garnisonerende	- 4 000,00	—	—
1 underofficer, garnisonerende, arkivar og skriver	- 1 980,00	—	—

For flaaen:

1 stabsofficer, chef	- 6 400,00	—	—
1 kaptein eller premierløjtnant (med avlønning som garnisonerende officer i hæren) tillæg til officersgagen, hvis kaptein	- 1 900,00	—	—
1 underofficer, arkivar og skriver	- 2 040,00	—	—

2. At de med ansættelsen av nævnte personel for indeværende budgettermin forbundne utgifter — kr. 5 200,00 vedrørende hæren og kr. 4 300,00 vedrørende flaaen — tillates utredet av de til nøytralitetsvernet bevilgede midler.

3. At der i den ved Stortingets beslutning av 5te og 6te mars 1901 vedtagne organisation for marinen indtil videre foretages de forandringer under V, Sjøofficerskorpset, som nødvendigjøres ved ovenstaaende opsætning.

Kristiania i militærkomiteen den 30te januar 1917.

Ivar Aavatsmark,
formand.

Sem Sæland,
ordfører og sekretær.

effektive og pålidelige. De vil være i stand til at angripe og ødelegge alle de vigtigste militære og civile objekter i landet. De vil være i stand til at angripe og ødelegge alle de vigtigste militære og civile objekter i landet.

Bilag.

Skrivelse fra generalstaben til kommanderende general av 27de oktober 1916.

»Erfaringene fra den krig som nu paagaar, gir grund til at formode at vore fæstninger, byer, større jernbanestationer, militære og civile fabrikker og oplag og øvrige anlæg og etablissementer som direkte eller indirekte har betydning for vor forsvarskraft, i tilfælde av krig vil bli angrepet av fiendtlige luftfartøier.

Generalstaben vil henlede hr. Generalens oppmerksomhet paa ønskeligheten av at vi snarest mulig blir sat istand til at verge os mot saadanne angrep.

Særlig er det paakrævet at træffe forføjning til at Kristiania kan forsvares mot angrep fra luften. De moderne luftskibe og flyvemaskiner har nu en saa stor aktionsradius og kan føre med sig saa store kvanta av sprængstof i destruktivt omfang at man maa gjøre regning paa at Kristiania vil være et lokkende angrepsobjekt for en fiende, utrustet med moderne luftkampmidler.

Et vellykket luftangrep paa Kristiania, vort lands viktigste kommunikationsknutepunkt og sæte for vore viktigste militære og civile centrale institutioner, og det sted hvor en ikke ringe del av hærens materiel er samlet, vil kunne faa skjæbnesvangre følger for vort forsvar, særlig hvis det sker umiddelbart efter krigens utbrud. Selvsagt vil ogsaa luftangrep paa vore øvrige større byer kunne ha yderst uheldige følger for vort forsvar.

Erfaringene fra krigen har vist at luftforsvaret likesaalitt som andre deler av et lands forsvar med held lar sig improvisere. Generalstaben, som allerede tidligere gjentagne ganger har fremholdt nødvendigheten av at organisere vort luftforsvar, vil paany sterkt fremhæve at man anser det uomgjængelig nødvendig at vort luftforsvar snarest mulig planlægges og organiseres.

Det gjælder først og fremst at skaffe beskyttelse for vore større byer — fremfor alt Kristiania — og vore viktigste fæstninger, statens fabrikker Kongsberg og Raufoss samt marinens hovedstation. Hvor en større by ligger i

umiddelbar nærhet av en fæstning — saaledes som tilfældet er med Kristiansand og Bergen — vil det være naturligt at organisere luftforsvaret fælles for vedkommende fæstning og by (se Generalstabens skrivelse av 15de november 1915 om Flyvevæsenets organisation). For andre byer, som ikke ligger i nærheten av nogen fæstning, eller hvor luftforsvaret maa gives et større omfang, saaledes som tilfældet er f. eks. med Kristiania og Trondhjem, bør der opsættes et selvstændigt luftforsvar.

Det hele lands luftforsvar bør stilles under fælles ledelse — en generalinspektør for luftforsvaret — under hvem man i tilfælde ogsaa maatte lægge flyvevæsenet.

Generalstaben er kommet til den opfatning at skal vort mangelfulde flyvevæsen bli bragt paa fote, og skal der bli nogen ændring i det forhold at vi nu, efterat krigen har varet i over 2 aar, er fuldstændig forsvarsløse overfor luftangrep, maa ledelsen av vort flyvevæsen og vort luftforsvar lægges i hænderne paa en mand med handlekraft, magt og autoritet.

Utnevnelsen av en generalinspektør for luftforsvaret er derfor den foranstaltning som først og fremst bør træffes, og den bør træffes uførtøvet, hvis vi skal kunne gjøre os haab om i en nogenlunde nær fremtid at faa et effektivt luftforsvar istand.

Vi mangler nemlig praktisk talt alt hvad der kræves til et saadant, baade materiel og personel maa tilveiebringes.

De kampmidler som maa skaffes tilveie for vort luftforsvar, er dels kampflyvemaskiner, dels antiballonskyts med tilhørende hjælpemidler (lyskastere, avstandsmaalere m. v.).

Kampflyvemaskinene som skal møte angrep fra fiendtlige luftfartøier, maa være bevæbnede og ha stor fart. Vi eier for tiden kun to, i disse dager mottagne kampflyvemaskiner. Beretningene fra krigen lar formode at ubevæbnede flyvemaskiner paa det nærmeste har utspillet sin rolle.

En av de første opgaver for generalinspektøren for luftforsvaret maa i tilfælde bli at skaffe os moderne flyvemateriel. Ingen utvei til at skaffe saadant maa lates uforsøkt. Saavel vort diplomati som vor hjemlige industri maa presses til at yde alt hvad ydes kan til løsningen av denne opgave, betydningsfull som den er for hele vort lands forsvaret. Derhos maa der lægges al mulig kraft paa utviklingen av hærens flyvemaskinfabrik. Saavidt vites er der ved denne kun én mand som har tilstrækkelig teoretisk og praktisk utdannelse for at kunne bygge flyvemaskiner, nemlig direktøren. Dette forhold er utilfredsstillende. Det er ikke tænkelig at en enkelt mand skal kunne evne at yde første rangs arbeide paa alle de tekniske omraader, som fabrikationen av flyvemaskiner omfatter. Administrative gjøremaal tør derhos lægge saapas sterkt beslag paa chefen for flyvemaskinfabrikken at han hindres i at følge teknikkens utvikling. Han bør derfor gives fuldt utdannede aerotekniske ingeniører til hjelp. Bedst vilde det sandsynligvis være om man kunne faa saadanne fra utlandet. Lar dette sig ikke gjøre, er der neppe nogen anden utvei end at sende norske ingeniører til utlandet for at lære. I valget av folk bør man i tilfælde ikke føle sig bundet til ingeniøroffiserene. Vedkommendes tekniske utdannelse og personlige egenskaper bør være det avgjørende.

Av antiballonskyts trænges dels kanoner, fast montert, dels kanoner, montert paa automobiler. Vi eier for tiden ikke et eneste stykke antiballonskyts av nogen art. Det vil antagelig ta lang tid før saadant skyts kan leveres fra den vordende kanonfabrik, og man kan efter Generalstabens mening ikke slaa sig til ro i ventetiden. Det bør, som av Generalstaben ogsaa tidligere nævnt, forsøkes om antiballonskyts kan skaffes fra utlandet, fra Sverige, Amerika eller kanskje endog England. Lar dette sig ikke gjøre, maa den hjemlige industri bedst mulig utnyttes. Det skyts som den nuværende vaabenfabrik kan levere, har antagelig for litet kaliber for øiemedet.

Lyskastere og avstandsmaalere er som foran nævnt nødvendig tilbehør til antiballonskytset.

Luftforsvarets organisation kræver ikke alene anskaffelse av materiel. Dettets anvendelse maa planlægges og forberedes, personel maa opsættes og utdannes.

Et utstrakt etterretningsvæsen maa knyttes til denne gren av vort forsvaret. Der maa træffes foranstaltninger som kan vanskeliggjøre orienteringen for fiendtlige luftfartøier i mørke (eksempelvis slukning av belysningen i byer, paa veier og jernbaner). Der maa utarbeides bestemmelser for hvorledes befolkningen skal forholde sig i tilfælde av luftangrep.

Generalstaben skal ikke gaa nærmere ind paa disse ting. Man har kun villet peke paa de opgaver som maa løses, om vi skal faa et effektivt luftforsvar. Disse opgaver er mange og store. Skal noget bli gjort, er det nødvendig at bringe system i anordningene ogsaa paa dette omraade. Der gives som før nævnt efter Generalstabens mening ingen anden maate at opnaa dette paa end at samle luftforsvaret under en generalinspektør.

Generalstaben vil derfor indtrængende henstille til hr. Generalen at utvirke at en saadan generalinspektørstilling ufortøvet blir opprettet. Bemyndigelsen hertil synes allerede git efter indst. S. LII B., side 12.

Man har tænkt sig at generalinspektøren i tilfælde bør utstyres med en stab, bestaaende av:

- 1 stabschef, kaptein i Generalstaben,
- 1 adjutant, garn. premierløytnant av hvilket-somhelst vaaben,
- 1 arkivar, garn. kommandersersjant av hvilket-somhelst vaaben.

Desuten maa generalinspektøren gives anledning til at engagere fornøden skriverhjelp (steno-graf- og skrivemaskindame) samt ingeniørteknisk assistanse.

Man vil til slutning ikke undlate at nævne at generalinspektøren foruten de opgaver som ovenfor er nævnt ogsaa maa planlægges at organisere et provisorisk luftforsvar med de midler som nu staar til raadighet. «